

Яфонкіна І.П.
Цивілізаційні моделі взаємодії влади та освіти

*Яфонкіна Ірина Петрівна, аспірант
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна*

Анотація. Досліджено специфіку взаємодії влади та освіти в суспільствах різного типу (доіндустріальному, індустріальному, постіндустріальному). Наголошено на виникненні інфократії та нетократії як нових варіантів організації влади в соціальних відносинах ХХІ ст. Вказано на вади організації владно-освітніх взаємин в Україні та перспективи їх подолання.

Ключові слова: *влада, освіта, владно-освітня взаємодія, освітній простір, тип суспільства, інфократія, нетократія, освітні реформи*

Особлива роль освіти в суспільному житті не потребує надто розлогої аргументації з огляду на тисячолітню присутність освітньої системи в людських спільнотах будь-якого історичного періоду та культурно-цивілізаційного ареалу. Підкреслимо лише глибоке значення освіти як надзвичайно складного та інклюзивного – залученого в усі грані людського буття – соціального інституту, здатного на фундаментальні суспільні зрушення [1]. Задля цього розкриємо зміст запропонованого М. Фуко (Франція) терміну «governmentality» (govern + mentality = влада + спосіб мислення, менталітет). За М. Фуко, влада, її характер, починаючи з Нового часу, не визначаються виключно «політикою держави», що характеризується в термінах «ієрархій», «владних вертикалей» тощо. Владні відносини включають в себе значно ширший масив «операційних практик» (способів мислення, раціональностей, технік, технологій), що дозволяють політичним суб'єктам керувати підлеглими, не відчуваючи надмірного спротиву з їх боку або взагалі його унеможливаючи.

Іншими словами, «governmentality» дозволяє визначити способи, за допомогою яких органи влади намагаються «продукувати громадян», що є найбільш придатними до втілення в життя владних планів. Особливу роль у цьому відіграють технології, що дозволяють перетворювати суспільство в податливого об'єкта, який є повністю керованим. До таких технологій беззаперечно відносяться освітні, здатні на радикальні духовні пертурбації стосовно більшості вікових категорій населення, залучених в освітню сферу або дотичних до неї.

Свого часу Дж. Най, формулюючи концепцію «м'якої сили», особливу увагу приділяв ролі вищої освіти США у реалізації її зовнішньополітичної гегемоністської стратегії [2]. До 2014 р. (до анексії Криму з боку Росії та створення так званих «Луганської» і «Донецької» «народних республік» за активної участі РФ) щось подібне спостерігалось у гуманітарній політиці Росії стосовно України та ін. країн СНД. Культура, мова, освіта (основні складники доктрини так званого «руського миру») стали ударними інструментами кремлівського варіанту «м'якої сили», спрямованої на відновлення російського домінування на частково втраченій пострадянській території. З цього приводу російські автори зазначали, що освітній дискурс став важливим елементом регіонального та світового політичного дискурсу. Іншими словами, освіта стає «політикоутворюючим фактором» світової політики, тобто фактором, що «визначає напрям світового розвитку» [3].

Вважаємо за необхідне пояснити, що освіту, виходячи з її багатократно доведеної здатності активно перетворювати внутрішнє та міжнародне гуманітарне середовище, доцільно розглядати в якості «розумної сили» (cleverpower), що посідає проміжне становище між «твердою силою» (hardpower) та «м'якою силою» (softpower), включеною країнами-лідерами до власного арсеналу міжнародних впливів.

Ставлячи за мету визначення основних форматів державного впливу на освітній процес, пропонуємо деякі узагальнення з цього приводу, оформлені у вигляді наступної таблиці [4]:

Таблиця 1. Якісні особливості владно-освітньої взаємодії в суспільствах різного типу

Особливості	Тип суспільства		
	Аграрне (доіндустріальне)	Індустріальне	Інформаційне (постіндустріальне)
Форма об'єднання членів суспільства	Народність (мовна спорідненість)	Нація	Конгломерат націй і народів
Походження законів і норм	Воля монарха	Воля диктатора, рішення правлячої партії	Рішення наднаціональних органів
«Пересічний» громадянин	Раб чи кріпак	Робітник чи клерк	Вільний професіонал
Домінуюча форма освіти (виховання)	Сімейна і державна	Державна	Громадянська, усупільнена
Характер навчання	Безпосередній, індивідуальний	Масовий, стандартний	Індивідуальний, нестандартний
Основа дидактичної культури	Слово і приклад	Друкований текст і слово	Цифрові та мережеві форми подачі інформації
Загальна характеристика освіти:	Коротка	Тривала	Безперервна
Обов'язкова Первинна	1-4 роки 2-6 років	7-9 років 7-13 років	12-14 років Більше 20 років
Джерело визначення цілей освіти	Монарх	Диктатор чи правляча еліта	Громадянське суспільство
Освітні пріоритети	Воля монарха	Інтереси держави та правлячої еліти	Інтереси громадян і всього соціуму
Модель освітніх реформ	Військова	Міністерська	Законодавчо-демократична
Архітектоніка освітнього простору	Формуюча, обмежено-розвиваюча	Формуюча, відтворювально-репродуктивна	Формуюча, розвиваюча

Аграрні суспільства мали планетарне поширення, будучи присутніми на всіх континентах, де проживала людина. Деякі з них збереглися й донині в так званому «третьому світі» або «країнах, що розвиваються». Тож цілком природно говорити про арабську, африканську, індійську, китайську та ін. специфіку аграрних соціумів. Стосовно європейської моделі організації влади в доіндустріальні часи пропонується прийняти наступне узагальнення: «Ті, хто захопив більше територій, діяли передусім як військові переможці і завойовники, збираючи данину й орендну платню... Політична влада мала тенденцію бути локальною в зосередженому в одних руках, породжуючи світ «частково співпадаючих вимог і повноважень». Деякі з таких вимог і повноважень знаходились у конфлікті між собою. Принцип територіальної політичної влади ще не став пріоритетним серед інших принципів політичного устрою і, відповідно, жоден правитель або жодна держава не були суверенними у розумінні верховними на даній території і населенням» [5].

Освітні характеристики аграрних суспільств, накопичуючись та видозмінюючись упродовж тисячоліть людської історії в різних ареалах її розгортання, зводились до кількох принципових тез: основним механізмом передачі політичної влади було її успадкування; до спадкоємця не висувалася вимога високого освітнього статусу; розвиток політичної системи (держави) передбачав насамперед її територіальне розширення; система освіти мала продукувати чиновників та воїнів, готових до розширення кордонів держави та ефективного управління підкореними народами й землями. Як наслідок, про досконалість тогочасних освітніх систем говорити явно передчасно.

Індустріальні суспільства, керуючись симбіозом політичних та економічних еліт, на авансцену владної творчості вивели питання отримання максимального прибутку. Прибуток на особистому рівні означав збагачення, на класовому (капіталістичному) – збагачення, що стимулювало максимальне посилення економічної влади та висунення претензій на заволодіння державною владою, на державному – зміцнення державної могутності, перетворення держави на фактор регіональної і світової політики.

Індустріалізація призвела до посиленого зростання міст, зміцнення національної ліберально-демократичної держави, розвитку промисловості, освіти, сфери обслуговування. З'явилися нові спеціалізовані суспільні статуси («робітник», «інженер», «залізничник» та ін.), більш прониклими стали станові перегородки, соціальне значення яких послабилось.

Рушійною силою таких процесів став європейський абсолютизм та ініційований ним міждержавний порядок. Концентрація влади в умовах абсолютизму своїм наслідком мала низку подій, що мали беззаперечне значення для Європи і світу: зростаюче співпадання територіальних кордонів з єдиною системою врядування; уніфікацію державної та митної служб; централізацію виконавчої влади; монополізацію державою військової влади; введення регулярних армій; створення нових механізмів законотворення і примусу; формалізацію відносин між державами шляхом розвитку дипломатії і дипломатичних установ. Абсолютизм допоміг розпочати процес державотворення, який зменшував

соціальні, економічні і культурні відмінності всередині держави та збільшував відмінності між самими державами. Іншими словами, він допоміг політичним спільнотам створити ясне і зростаюче почуття – почуття національної ідентичності [6].

В умовах індустріалізму освіта все більше ставала державно контрольованою (організованою), уніфікованою, націленою на підготовку фахівця-практика, знання, вміння та навички якого мали сприяти подальшому посиленню держав-націй, в яких домінувало промислове виробництво. При цьому аграрний сектор економіки ставав вторинним фактором соціальної організації. Тогочасний ВНЗ отримав метафоричне визначення «університету Наполеона», особливості якого будуть розглянуті нижче.

Показово, що саме в період активного розвитку індустріалізму (XVIII ст.) відбулося стрімке посилення державної уваги до воєнного сегменту освітньої системи, зокрема, до розгортання широкої мережі військових навчальних закладів, що мали забезпечувати зростаючі потреби держави, детерміновані її військовими приготуваннями та практичними військовими діями. Враховуючи конкретно-історичні відмінності у розвитку тогочасних держав (імперій), безперервну зміну відносин між ними від союзницьких до ворожих, вкажемо на швидке формування прусської, російської, французької, англійської та ін. моделей організації воєнної освіти, які забезпечували потреби своїх держав у військових кадрах необхідної кваліфікації.

Постіндустріальні (інформаційні, цифрові) суспільства дозволяють оцінити феномен освіти з принципово інших позицій, ніж це було можливо хоча б одне покоління тому. Звернімося до напрацьованого Е. Тоффлера (США), який запропонував концепцію «тріади влади», яка безпосередньо відбиває доіндустріальні, індустріальні та постіндустріальні владні формати. Зокрема, ще наприкінці ХХ ст. американський науковець переконливо довів: «Які б інструменти влади не експлуатувалися правлячою елітою або окремими людьми в їх особистісних стосунках, сила, багатство і знання залишаються їх основними важелями [7]. Спираючись на власні критерії, Е. Тоффлер поділяє владу на три типи: низькоякісну, середньої якості, вищого гатунку. Перша з них тримається на силі, друга – на багатстві, третя – на знаннях, головним продуцентом та поширювачем яких були й залишаються наукова та освітня сфери (в більшості країн їх справедливо об'єднують в науково-освітню). Низькоякісна влада зародилась і була чи не єдиною в доіндустріальну епоху, влада середньої якості домінувала в індустріальну добу, високоякісна є продуктом індустріальної епохи. У сучасному суспільстві присутні всі три типи влади, як і тріада соціальних суб'єктів, налаштованих на їх практичне використання.

Доцільно більш широко пояснити, що конкретні владні конструкції безпосередньо корелюють з економічними показниками суспільного розвитку: країни, що є економічними лідерами, важливою передумовою власного успіху справедливо вважають його освітнє забезпечення. Високоякісні освітні системи безпосередньо стимулюють високоприбуткове виробництво, результати якого прямо чи опосередковано впливають на все суспільство. Знову пошлемося на Е. Тоффлера: «Такі невідчутні види діяльності, як фінансування, ди-

зайн, планування, наукові дослідження, маркетинг, реклама, розподіл, управління, обслуговування, переробка, часто стають більш складними й дорогими. Вони нерідко дають більший прибуток та бувають вигіднішими, ніж кування металу чи фізична праця. У результаті відбуваються глибокі зміни у відносинах між різними секторами економіки» [8].

Узагальнюючи тофлерівські підходи, О. Шнирко формулює основні причини «метаморфоз влади» (глобальних зрушень у її структурі та соціальних можливостях) [9]. Ними визнаються:

- перехід людства від індустріального до постіндустріального, інформаційного та інформаційно-знанневого суспільства;

- фундаментальні зміни у співвідношенні сили, багатства і знання, зокрема швидке посилення ролі знання та зростання залежності від нього сили і багатства;

- масове впровадження в людську життєдіяльність комп'ютерів та Інтернету, що зумовлює вихід знання з-під контролю вузького кола спеціалістів (синонімічно це означає вихід влади з обмеженого кола її носіїв);

- перехід від економіки «фабричних димарів», яка базується на фізичній праці, до економіки, що ґрунтується на інформації;

- створення нової наукомісткої системи забезпечення індивідуального й групового (суспільного) добробуту;

- зародження й розвиток так званого «когнітаріату» (від англ. cognition – знання, пізнання), який іде на зміну пролетаріату й майже усуває його з арени економічного й політичного життя. Йдеться про працівників із середньою і вищою освітою, озброєних сучасними знаннями й інформаційними технологіями, які повністю відтіснили на другий план представників фізичної праці.

Серед останніх владних інновацій, що призводять до глибоких соціальних змін, на наш погляд, особливо виділяються інфократія та нетократія, що заслуговують на окремі пояснення.

Концепція інфократії, запропонована у 80-х роках ХХ ст. Т. Стоуньером (Великобританія), зводиться до наступних базових положень [10]:

природні багатства не можуть одноосібно визначати рівень розвитку сучасної країни. До них додаються наука, знання, інформація. Якщо природні можливості, якими країна володіє в силу географічних та геополітичних причин, є практично незмінними, то інформаційні – стрімко прогресуючими, що по-новому ставить питання про сутність виробничих сил;

у постіндустріальному суспільстві знання замінило традиційну тріаду «земля – праця – капітал» та стало основою сучасних виробничих систем;

у постіндустріальній економіці земля, праця та капітал втратили ознаки домінуючих економічних чинників. Їх місце посіла інформація, значення якої повністю усвідомленим бути не може, оскільки темпи виробництва інформації перевищують можливості її наукової рефлексії.

Отже, інфократію слід вважати владою власників інформації, що базується на зростанні їхньої ролі й значення в усіх сферах суспільного життя за умов формування інформаційного суспільства. Розвиток такого суспільства зумовлює швидке зростання прошарку власників інформаційних агентств і мереж, банків (баз)

даних, інформаційних аналітиків, інтерпретаторів (маніпуляторів), що негайно перетворило інфократичних лідерів на нову верству панівної еліти [11].

Концепція нетократії, авторство якої приписують О. Барду та Я. Зодеквісту (Швеція), продовжує інфократичне мислення у вигляді «влади мережі» [12]. Нетократією вважають нову інформаційну еліту, яка зараз стрімко формується. Її владні можливості визначаються ступенем залучення до інформаційних мереж та вмінням працювати з великими інформаційними потоками. Владним ресурсом нетократа є не фізичні цінності (гроші, нерухомість, дорожочінності, високоліквідні активи), а невідчужувані особисті якості – знання, контакти, здатність бути вузлом комунікацій [13].

Нетократично організована влада посилює можливості соціально-політичного управління. Разом з тим, висловлюється серйозне побоювання, що вона ж посилює вертикальні розшарування, загострює суперечності між володарями інформації та її споживачами. Вважається, що нетократичне суспільство є електронним класовим суспільством, що не знає рівності, в якому на новій основі збільшується розрив між «верхами» та «низями» соціальної піраміди. Життєдіяльність останніх, зокрема, все більше визначається інформаційними та залежними від них соціальними стандартами, цінностями й обмеженнями, що диктуються нетократами.

Вважаємо за необхідне здійснити ще одне розмежування – між двома вербальними формами, які по-різному пояснюють постіндустріальне суспільство, хоча здебільшого вважаються синонімами. «Інформаційне суспільство» не означає «суспільства знань». Ми підтримуємо позицію А. Ярошенко, відповідно до якої не будь-яка інформація постає у вигляді знань. Стрімке урізноманітнення інформації не означає такого ж прискореного накопичення знань. У постіндустріальному світі конче потрібно розуміти різницю між інформацією і знаннями, інформацією і відомостями (даними) та, традиційно, між знаннями і мудрістю [14].

Знання, відбите в індивідуальній чи груповій свідомості, містить в собі як об'єктивний (інформаційний), так і суб'єктивний компонент, залежний від психосоціальної природи його носія. Виходячи з цього, під інформацією слід розуміти знання, відомості про матеріальне чи духовне середовище, які зменшують наявний ступінь невизначеності, звужують неповноту розуміння ситуації. Знання, що стають інформацією, мають бути відокремлені від їх творців, перетворені на повідомлення, виражені певною мовою у вигляді знаків, записані на матеріальному носії та відтворювані усно, письмово чи в інший спосіб [15].

Ці міркування є важливими з огляду на те, традиційна тріада, якими «озброюється» людина в результаті освітніх впливів (знання – вміння – навички) на наших очах набуває дещо іншого вигляду: інформація – нова діяльність – інший результат. До цих пір незмінною вважалась освітня даність, яка тисячоліттями «спрацьовувала» безвідмовно: знання безпосередньо пов'язані з персоною вчителя, педагога, наставника, які цілеспрямовано формують свідомість нових поколінь, імплемтуючи в неї знанневий компонент.

Постіндустріалізм зламав цю залежність. Джерелом інформації все частіше стає монітор, екран, принтер або інше периферійне обладнання. Сакральність педа-

гога як джерела нових знань розвивається з перспективою повного зникнення. Іншими словами, входження людства в інформаційну епоху призводить до радикальних змін в освітній сфері, зокрема, у змісті, формах, можливостях освіти, форматах взаємодії «тих, хто навчається» з «тими, хто навчає». Це зумовлює переосмислення теорій, концепцій, завдань навчального процесу, його переорієнтацію на нові соціокультурні та ціннісні пріоритети. Проте людство тільки усвідомлює цю нову освітню ситуацію, поки що не маючи надійних способів її рефлексії, тим більше розв'язання.

Освітній простір сучасної України має свої негативні особливості, до яких можна віднести: невідповідність освіти умовам ринку та вимогам демократичного суспільства; нераціональне фінансування та неефективність використання ресурсів у системі освіти; нерівний доступ для освіти різних категорій населення; відсутність послідовної державної політики в освітній сфері; невідповідність управління нормам відкритого суспільства; нерозробленість наукових теоретико-методологічних основ, концепцій, цілей та змісту освіти відповідно до вимог часу (зокрема, вимог постіндустріального суспільства); відсутність належної інтеграції науки і освіти; відсутність науково-виваженої освітньої теорії тощо.

Деякого оптимізму додають реформаційні плани офіційних державних органів, демократично обраних у 2014 р. Йдеться про «Стратегію реформ – 2020», затверджену Президентом України. Насторожує кіль-

кість реформ – 62, з яких 8 визнані «першочерговими». Серед них «Реформа освіти», яка орієнтована на європейські показники й стандарти [16].

Національна модель управління реформами передбачає широке залучення до процесу їх здійснення структур громадянського суспільства, яке у даному контексті йменується як «драйвер, бенефіціар реформ» [17]. У новому суспільному договорі, на який опирається «Стратегія реформ – 2020», влада «гарантує»: виконання плану реформ; служіння суспільству; дотримання принципів роботи «просто», «прозоро», «привабливо». Бізнес «зобов'язується»: підтримувати та розвивати країну, бізнес-середовище та суспільство; сплачувати податки та інвестувати; дотримуватись принципів чесної праці та конкуренції. Громадянське суспільство «забезпечує»: контроль над владою; сумлінну працю; дотримання принципів гідності, свободи та поваги до чесної праці.

На наше переконання, громадянське суспільство (демократична спільнота в цілому) з високою вірогідністю долучать до зони своєї уваги проблеми розвитку освітньої сфери з негайною мас-медійною та кадровою корекцією її негараздів. Якщо цього не відбудеться, то пан-ідея досягнення європейських показників розвитку України виявиться вкотре нездійсненою. А постіндустріальне (інформаційне) суспільство залишиться предметом зовнішнього споглядання, а не реальністю українських соціально-політичних та економіко-технологічних реалій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В.П. Освітня політика (огляд порядку денного) / В.П. Андрущенко, В. Л. Савельєв. – К.: МП «Леся», 2010. – 368 с.
2. Най Дж. «М'яка сила». Америка та глобальні суспільні блага / Дж. Най. – День, – 2007. – 15 вересня.
3. Лебедева М. Политикообразующая функция высшего образования в современном мире / М. Лебедева. – Мировая экономика и международные отношения, – 2006. – № 10. – С. 70.
4. Кряжев П.В. Болонський процес і нові підходи до реформування освіти / П.В. Кряжев. – Проблеми освіти. Науково-методичний збірник, – 2005. – Вип. 46. – С. 14.
5. Гелд Д., Мак-Грю Е., Голдблатт Д., Пerratон Дж. Глобальні трансформації: політика, економіка, культура / [пер. с англ.]. – К.: Фенікс, 2003. – С. 58.
6. Там же. – С. 60.
7. Тоффлер Э. Метаморфозы власти. Знание, богатство и сила на пороге XXI века / Э. Тоффлер; [пер. с англ.]. – М.: АСТ, 2004. – С. 35.
8. Тоффлер Э. Революционное богатство. Как оно будет изменять нашу жизнь / Э. Тоффлер, Х. Тоффлер; [пер. с англ.]. – М.: АСТ МОСКВА, 2008. – С. 100.
9. Шнипко О. С. Економічна влада в системі соціальних координат: монографія / О.С. Шнипко. – К.: ПАТ «ВІПОЛ», 2012. – 403 с. – С. 67.
10. Митко А.М. До питання про інфокаратію та інформаційну демократію. – URL: <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=17386&chapter=1>.
12. Мураховський О. О. Інформаційне суспільство: теоретико-концептуальні засади / О.О. Маруховський. – К.: Ун-т «КРОК», 2007. – С. 72-23.
13. Зуев А.Г., Мясникова Л.А. Сетевое информационное общество. – URL: <http://compucity.narod.ru/netocrazia.htm>.
14. Мураховський О.О. Інформаційне суспільство: теоретико-концептуальні засади / О.О. Маруховський. – К.: Ун-т «КРОК», 2007. – С. 77.
15. Ярошенко А.О. Потенціал і ефективність освітньо-інформаційної політики: монографія / А.О. Ярошенко. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 256 с. – С. 36.
16. Кушерець В. І. Аналіз знання як стратегічного ресурсу трансформації суспільства (світоглядно-методологічний аспект): дис. ... доктора. філос. наук.: 09.00.03 / Кушерець Василь Іванович. – К., Київський національний університет ім. Т. Шевченка, 2003. – С. 73.
17. «Стратегія реформ – 2020» – досягнення європейських стандартів життя. – URL: <http://www.president.gov.ua/news/31305.html>.
18. Національна модель управління реформами. – URL: <http://www.reforms.in.ua/>

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Andruschenko V.P. Education Policy (review agenda) / V.P. Andruschenko, V.L. Saveliev. - K.: IM "Leo", 2010. - 368 p.
2. J. Nye. "Soft Power". America and global public goods / J. Nay. - Day - 2007 - 15 September.
3. Lebedeva M. Politikoobrazuyuschaya function of higher education in the modern world / M. Lebedeva. - The global economic Single and international relations, - 2006. - № 10. - P.70.
4. Kryazheva P.V. The Bologna Process and new approaches to education reform / P.V. Kryazheva. - Problems education. Scientific-methodical collection - 2005 - Vol. 46. - P. 14.
5. Held D. Mc Grew E. Holdblatt D., Perraton J. Global Transformations: Politics, Economics, Culture / [Trans. from English.]. - K.: Phoenix, 2003. - P. 58.
6. Ibid. - P. 60.

7. Toffler E. *Metamorphoses power. Knowing bagatstvo and strength on the threshold of the twenty-first century* / E. Toffler; [Trans. from English.]. - M.: AST, 2004. - S. 35.
8. E. Toffler *Revolutionary Wealth. How it will change our lives* / A. Toffler, H. Toffler; [Trans. from English.]. - M.: AST Moscow, 2008. - 100 pp.
9. Shnytko O.S. *Economic power in the social coordinates: monograph* / O.S. Shnytko. - K.: PJSC "VIPOL", 2012. - 403 p. - P. 67.
10. Mytko A.M. *On the infokratiyu information and democracy*. - URL: <http://bo0k.net/index.php?p=achapter&bid=17386&chapter=1>.
11. Murakhovskiy O.O. *Information Society: theoretical and conceptual foundations* / O.O. Maruhovskyy. - K.: University Press "STEP", 2007. - P. 72-23.
12. Zuev A.G., Myasnikov L.A. *informatsionnoeobschestvo Network*. - URL: <http://compucity.narod.ru/netocratia.htm>
13. Murakhovskiy O.O. *Information society: theoretical and conceptual foundations* / O.O. Maruhovskyy. - K.: University Press "STEP", 2007. - P. 77.
14. Yaroshenko A.O. *The potential effectiveness of educational and information policy: monograph* / A.O. Yaroshenko. - K.: NPU. MP Dragomanova, 2009. - 256 p. - P. 36.
15. Kusherets V.I. *Analysis of knowledge as a strategic resource transformation of society (ideological and methodological aspect): Dis. ... Doctor. Philosophy Sciences.: 09.00.03* / Kusherets Vasily. - Kyiv, Kyiv National University. Shevchenko, 2003. - P. 73.
16. "Reform strategy - 2020" - achieving European living standards. - URL: <http://www.president.gov.ua/news/31305.html>.
17. The national model of management reforms. -URL: <http://www.reforms.in.ua/>

Yafonkina I. P. Civilization models of relation between power and education

Abstract. In this article we have investigated the relationships between government and education in various types of society (preindustrial, industrial, and postindustrial). The emphasis has been made on emergence of infocracy and netocracy as new variants of control in social relations of 21st century. The organization flaws of government and education relationships in Ukraine have been shown as well as perspectives of their elimination.

Keywords: *power, education, education and government relationships, educational space, society type, infocracy, netocracy, educational reforms*

Яфонкина И.П. Цивилизационные модели взаимодействия власти и образования

Аннотация. Исследована специфика взаимодействия власти и образования в обществах разного типа (доиндустриальном, индустриальном, постиндустриальном). Отмечено возникновение инфократии и нетократии как новых вариантов организации власти в социальных отношениях XXI ст. Указано на недостатки организации властно-образовательных взаимоотношений в Украине и перспективы их преодоления.

Ключевые слова: *власть, образование, властно-образовательное взаимодействие, образовательное пространство, тип общества, инфократия, нетократия, образовательные реформы*